

1982/83:35

Fredagen den 26 november

Kl. 09.00

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

2 § Svar på interpellation 1982/83:21 om den nordiska socialkonventionen

Anf. 1 Socialministern STEN ANDERSSON:

Fru talman! Rune Gustavsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att åstadkomma en enhetlig tillämpning de nordiska länderna emellan av den nya nordiska socialkonventionen samt för att informera berörda myndigheter och allmänheten på nationellt plan om konventionens innebörd och praktiska konsekvenser.

Den nya nordiska konventionen trädde i kraft den 1 januari 1982. Konventionen reglerar för personer som bor eller arbetar i Norden rättigheter och skyldigheter på följande områden: sjukförsäkring, föräldraförsäkring, grundpension, allmän tilläggspensionering, arbetslöshetsstöd, arbetsskadeförsäkring, allmänna kontantförmåner för barn samt social omvårdnad.

Huvudtanken bakom den nya konventionen är att nordiska medborgare skall ha ett fullständigt socialt skydd var de än befinner sig i Norden. Trygghetssystemet i konventionen är en förutsättning för att den gemensamma nordiska arbetsmarknaden skall kunna fungera på ett för den enskilde socialt godtagbart sätt.

Vid konventionens tillkomst uttalades att samråd och samarbete mellan de tillämpande myndigheterna – såväl inom varje enskilt land som mellan länderna – var en grundläggande förutsättning för en tillfredsställande tillämpning. En särskild grupp med representanter för de nordiska länderna tillsattes därför. Gruppens uppgift var bl. a. att diskutera tillämpningsfrågor och förslag till åtgärder för att säkerställa en enhetlig nordisk tillämpning av konventionen. Gruppen har framlagt förslag till en tillämpningsöverenskom-

Fredagen den
26 november 1982

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

melse samt förslag till en vägledande kommentar för konventionens tillämpning. Gruppen kommer vidare att under ett inledningsskede följa konventionens tillämpning.

Tillämpningsöverenskommelsen undertecknades i Köpenhamn den 25 oktober 1982. Den har nu kungjorts i Svensk författningssamling (nr 911). Vidare kommer riksförsäkringsverket inom kort att ge ut den svenska versionen av den vägledande kommentar som jag nyss nämnt. Den riktar sig till försäkringskassor och andra berörda myndigheter. Motsvarande sker i övriga nordiska länder, och syftet är som redan antytt att skapa förutsättningar för en enhetlig nordisk tillämpning av konventionen.

När det gäller information om konventionens innebörd och praktiska konsekvenser för allmänheten har en informationsbroschyr utarbetats av Nordiska ministerrådets sekretariat i samarbete med socialdepartementen i de nordiska länderna. Broschyren ges ut i samtliga dessa länder. I Sverige är det Försäkringskassoförbundet som står för utgivningen.

Anf. 2 RUNE GUSTAVSSON (c):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret, som var uttömmande och bra.

Jag har framställt interpellationen därför att jag särskilt under valrörelsen flera gånger mötte denna fråga och då kom underfund med att det fanns alltför liten kunskap om denna viktiga konvention. Därför ansåg jag att det var riktigt att ta upp den i en interpellation.

Jag har nu fått detta svar, och jag hoppas att de åtgärder som kommer att vidtas och det informationsmaterial som har tagits fram skall kunna ge ordentlig information. Som socialministern framhåller i sitt svar är trygghetssystemet i konventionen en förutsättning för att den gemensamma nordiska arbetsmarknaden skall kunna fungera på ett för den enskilde socialt godtagbart sätt. Detta är en fråga som har lyfts fram i den reviderade arbetsmarknadskonventionen.

Än en gång: Tack för svaret!

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1982/83:29 om reaktionerna utomlands på den svenska devalveringen

Anf. 3 Ekonomi- och budgetministern KJELI.-OLOF FELDT:

Fru talman! Nils Åsling har framställt en interpellation, som mynnar ut i följande frågor:

1. Vilka slutsatser drar regeringen av de internationella reaktionerna på den svenska devalveringen?
2. Vilka åtgärder planerar regeringen för att eliminera verkningarna av de handelspolitiska motåtgärder som devalveringen har utlöst i vissa länder?

På den första frågan vill jag svara att de första reaktionerna utomlands på devalveringen var illa underbyggda. Redan långt innan devalveringen

genomfördes rådde det en betydande enighet – både inom och utom landet – om att vårt lands ekonomi befinner sig i grundläggande obalans. Detta kommer bl. a. till uttryck i att Sverige uppvisar ett bytesbalansunderskott på 3–4 % av BNP samtidigt som OECD-området i sin helhet är i det närmaste i jämvikt. Detta innebär att vi lånar utomlands och kontinuerligt ökar vår utlandsskuld för att finansiera vår löpande konsumtion – en i längden helt ohållbar situation.

Denna utveckling måste alltså med nödvändighet brytas. Om det skall kunna ske på annat sätt än via en ständigt ökande arbetslöshet, måste konkurrenskraften stärkas så att det blir möjligt för den svenska industrin att expandera och konsolidera sin ställning såväl på hemma- som på utlandsmarknaderna. Huruvida vi åstadkommer denna konkurrenskraftsförbättring genom intern kostnadsanpassning eller genom en extern kostnadsanpassning i form av en devalvering har i detta sammanhang ingen betydelse. Att den senare vägen valdes, förklaras av en rad andra faktorer. Inte minst viktigt i detta sammanhang var emellertid att den svenska kronan var utsatt för spekulation ända sedan devalveringen i fjol, en spekulation som accelererade under sensommaren.

På längre sikt leder den nu förda politiken till att alla, såväl vi som våra handelspartner, kommer att kunna dra nytta av att den svenska ekonomin successivt förs mot jämvikt, att resurserna utnyttjas bättre och att tillväxten och efterfrågan ökar i Sverige. Den internationella handels volym är nämligen inte en given storhet en gång för alla; den förändras beroende på produktivitets- och tillväxtutvecklingen i de enskilda länderna. En ekonomi i balans inte bara underlättar det internationella samarbetet, den är också en förutsättning för ett fruktbart internationellt samarbete.

I de nordiska länderna uppstod en livlig diskussion efter devalveringen. Det har sedermera visat sig att reaktionerna varit betydligt överdrivna. Den svenska industrins konkurrenskraft har visserligen förstärkts i vissa grannländer, men bara i måttlig omfattning. Devalveringen i Sverige ledde ju också till att Norges och Finlands valutakorgar justerades, så att deras konkurrenskraft stärktes gentemot andra länder. Danmark tillhör EMS – det europeiska monetära systemet – och har valt andra vägar för att stärka sin konkurrenskraft.

Den svenska devalveringen föregicks av ett möte på Arlanda med de nordiska finansministrarna och centralbankscheferna. På det nordiska finansministermötet den 11 november i Åbo beslöts att man skulle utreda möjligheterna att vidareutveckla de valutapolitiska konsultationerna mellan de nordiska länderna. Vi välkomnar från svensk sida självfallet detta beslut.

Röster har också höjts om att Sverige borde dra ned på stödet till förlustbringande företag och branscher. Ett avgörande mål i den politik varav devalveringen är en viktig del är att skapa sådana allmänna ekonomiska villkor för den svenska industrin att vi successivt kan arbeta oss bort från de massiva stödinsatser till nödlidande industriföretag som varit kännetecknande för svensk industripolitik under senare år. Just denna typ av

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

stödpolitik har varit mest utsatt för internationell kritik. Vår strävan att komma bort från den välkomnas också på det internationella planet.

På den andra frågan vill jag svara att regeringen över huvud taget inte planerar några åtgärder för att eliminera verkningarna av de handelspolitiska åtgärder som enligt Nils Åsling skulle ha utlösts av den svenska devalveringen. Den enkla anledningen härtill är att vi inte känner till några dylika motåtgärder i andra länder. EG-kommissionen har visserligen beslutat att utlösa plafonderna, dvs. ta ut tredjelandstull utöver den lägre tull som normalt tas ut på den svenska pappersexporten under resten av detta år. Men detta skedde sedan såväl de nödvändiga som de tillräckliga villkoren – dvs. att den svenska exportvolymen överstigit plafondnivåerna – hade uppfyllts. Denna handelspolitiska åtgärd har med andra ord vidtagits helt inom ramen för frihandelsavtalet mellan Sverige och den europeiska gemenskapen.

Till sist vill jag framhålla att den nuvarande regeringen är medveten om den centrala ställning som ett liberaliserat system för handel har för världsekonomin och i synnerhet för små, öppna och utlandsorienterade ekonomier som den svenska. Inom ramen för detta system är en devalvering ett accepterat sätt att söka komma till rätta med djupgående strukturella obalanser av det slag som i dag kännetecknar Sveriges ekonomi.

Anf. 4 NILS ÅSLING (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka finansminister Kjell-Olof Feldt för det utförliga svaret på min interpellation. Bakgrunden till interpellationen är att jag har funnit det nu vara angeläget att få en samlad redovisning av reaktionerna på devalveringen och vilka åtgärder som regeringen med anledning därav planerar.

Finansministerns konstaterande att de första reaktionerna utomlands på devalveringen var illa underbyggda tror jag dess värre är önsketänkande. Det är ett ovedersägligt faktum i dag att den svenska devalveringen framstår för en internationell publik som en ren konkurrensdevalvering. Vi blev påmind om det i dagens tidningar. Ministerrådets president i EG ger nämligen i dag i en intervju i Svenska Dagbladet uttryck för den uppfattningen. Självfallet är man i vår omvärld medveten om våra ekonomiska problem och att, som finansministern säger, vårt bytesbalansunderskott är 3–4 % av BNP. Men vi kan samtidigt förutsätta att man internationellt inte gör den jämförelse som Kjell-Olof Feldt här gör, dvs. med genomsnittet för OECD-området, som är ganska ointressant, utan med andra jämförbara länder och att man dessutom i värderingen av en devalvering ser till hur det aktuella konkurrensläget för nationen i fråga har utvecklats. Även internationell publik har därvid kunnat konstatera att den tidigare regeringens åtgärder hade återfört svenskt näringsliv till ett konkurrensläge som kan betraktas som normalt och jämförbart med vad som rådde i 1970-talets början.

Finansministern kommer sedan fram till en intressant slutsats, när han talar om nödvändigheten av att ytterligare stärka industrins konkurrenskraft. Han gör då det för mig smått sensationella påståendet att det inte spelar någon roll om konkurrenskraften uppnås genom en intern eller genom en

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

extern kostnadsanpassning. Skillnaden är ju bl. a. den att en extern kostnadsanpassning är förenad med mycket stora risker, dels därför att vad som redan uppnåtts genom den bedrivna stabiliseringspolitiken i stort sett är prisgivet, dels därför att riskerna för ett kapitalt misslyckande är orimligt stora.

Finansministern fortsätter därefter att försvara åtgärderna med att odla myterna om att spekulation mot kronan skulle ha förekommit ända sedan devalveringen i september i fjol. Vad finansministern här kallar spekulation är ju ändå normala fluktuationer, om man ser det i ett längre perspektiv. Det fanns t. ex. under hela augusti månad ingen valutaoro eller spekulationstendens riktad mot kronan – inte heller under de två första veckorna i september. Det var först några veckor före valet, när opinionsinstitutet förutspådde en socialdemokratisk seger, som valutan började strömma ut. Så snart valresultatet var ett faktum ökade utflödet lavinartat. Under första veckan i oktober var utflödet uppe i 2,7 miljarder, mot 0,4 miljarder per vecka som var genomsnittet tidigare.

Finansministern odlar också en annan myt i sitt svar, nämligen att Sveriges agerande i sig självt ökar tillgång och efterfrågan på världsmarknaden, att vi skulle ha ett avgörande inflytande över tillväxten i världsekonomin. Detta är säkert att överdriva Sveriges relativa betydelse för världshandeln. Tvärtom finns det ju alltför många tecken på en oförändrat svag ekonomisk utveckling internationellt under den överblickbara tiden.

Devalveringen ger också möjligheter för regeringen att dra ner på stödet till förlustbringande företag och branscher, säger finansministern i sitt svar. Detta är naturligtvis utmärkt, och det har mitt fulla stöd. Men finansministern måste bli mera precis i det här avseendet. Det här är faktiskt en nyckelfråga, framför allt sett av en internationell publik. Jag tror att man bl. a. ute i världen väntar mera klara besked i detta avseende. Men vi kan ju notera av den proposition som nyligen lagts på riksdagens bord att stödet till de statliga företagen skall öka. Enligt propositionen förmligen öser regeringen pengar över de statliga företagen. Exportsubventioneringen skall dras ner, har vi hört, bl. a. som en följd av att consensus-räntan stiger. Vad är det i övrigt man planerar på detta område? Vad finns det för branschstöd, som finansministern uttrycker sig, som man vill avveckla? Är det stödet till textilindustrin, det s. k. äldrestödet, som ju har arbetsmarknadspolitisk karaktär, som skall skäras bort?

Kort sagt: Här tror jag att finansministern måste bli mera konkret för att också inför en internationell publik bättre motivera devalveringen. Det är då intressant att se hur presidenten i EG:s ministerråd i intervjun i Svenska Dagbladet just återoppar löftet om minskade insatser i industripolitiken som en tänkbar förmildrande omständighet. Här måste finansministern komma med ett besked rätt omgående, enligt min uppfattning.

På min andra fråga, vad regeringen planerar att göra beträffande de handelspolitiska repressalier som aviserats eller genomförts, får jag svaret att regeringen tänker tuga och lida. Det tyder ju på ett högst osannolikt tålamod när det gäller finansministern. Men det kanske är klokast att göra på det

Fredagen den
26 november 1982

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

sättet. Det visar att man ändå har någon form av skuldmedvetande. Det förefaller mig emellertid märkligt att man inte reagerar mot de strafffullar på papper som EG-kommissionen beslutat om och som ensidigt drabbar svensk pappersindustri men inte t. ex. finländsk. Finland har ju också devalverat och befinner sig nu snarast på samma nivå som Sverige.

Det kanske är förmätet av mig, men jag skulle gärna vilja ge detta råd till finansministern: Lägg ner stor möda på att förklara och precisera vår ståndpunkt i det här avseendet, för annars kan det bli obotlig skada rent handelspolitiskt.

Får jag till sist säga att när finansministern säger att han hävdar ett liberaliserat system för handel och ekonomi och att en devalvering är ett accepterat sätt att klara strukturella obalanser, är det en sanning med modifikation. En konkurrensdevalvering av den modell som regeringen genomfört utlöser ju så lätt kedjereaktioner och handelspolitiska motåtgärder. En sådan skapar framför allt, skulle jag vilja säga när jag ser mig omkring och betraktar de reaktioner som har registrerats, en stämning av oro och misstänksamhet internationellt. Risken är alltså stor att agerande av denna karaktär rubbar förtroendet internationellt för svensk politik liksom tilltron till vår förmåga att lösa problemen av egen kraft och utan att övervältra en del av våra problem på omvärlden.

Anf. 5 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! I ett svar på en fråga från mig för ungefär en månad sedan här i kammaren var ekonomi- och budgetministern djärv nog att påstå att den svenska devalveringen i själva verket var bra för de andra nordiska länderna och för det nordiska samarbetet – och han har upprepat den uppseendeväckande tesen även i sitt svar här i dag. Det verkar dock som om man i de andra länderna ännu inte upptäckt detta.

Jag såg nyligen i svensk television att handelsanställda i Norge, från gränstrakterna mot Sverige, demonstrerade i Oslo, inte mot den därvarande konservativa regeringen – vilket kanske Kjell-Olof Feldt hade hoppats på – utan mot svenskarna, mot den svenska devalvering som så påtagligt förändrat deras arbetsförhållanden.

Vi har också kunnat konstatera att den danska regeringen nu påyrkar åtgärder från EG:s sida vad beträffar den svenska stålexporten. EG har ju redan vidtagit åtgärder mot vår pappersexport. Men Kjell-Olof Feldt säger här i dag: Ja, det där är inget märkvärdigt, för det är helt i enlighet med det frihandelsavtal som vi har. Ja, det är riktigt, formellt sett. Men som Nils Åsling påpekade har ju EG inte vidtagit sådana åtgärder mot Finland, trots att även Finland har devalverat. Skillnaden är den att man utomlands har uppfattat den finska devalveringen som en rimlig anpassning till ett försämrat kostnadsläge medan man bedömt den svenska devalveringen som en ren konkurrensdevalvering.

Det finns en alldeles påtaglig risk att tullsatserna för svenskt papper fortsätter att gälla efter nyåret.

Nils Åsling har redan åberopat en intervju i Svenska Dagbladet i dag. Jag

skulle vilja citera vad den danske presidenten i EG:s ministerråd där säger:

”Inom EG är vi mycket besvikna på Sverige. Det tidigare goda samarbetet har fått sig ett allvarligt avbräck. Sverige får vara berett på att det kommer en stark motreaktion.” Som sådan motreaktion anges just fortsatta tullar på den svenska pappersexporten. Det finns ju andra belägg för att den här åtgärden, regeringens första åtgärd vidtagen innan man ens tillträtt, inte var så smart som man kanske hade väntat sig.

I Morgonekot i dag hörde jag en talesman för de svenska trävaruexportörerna säga: Vi sänkte priserna efter den borgerliga devalveringen för ett år sedan med 10 %. Vi har därefter återtagit våra marknadsandelar. Nu vågar vi inte sänka priserna mera av hänsyn till risken för motåtgärder från andra länder. Vi får ta ut den här prisfördelen i form av ökade vinster i stället.

Det förefaller vara en vanlig reaktion från svenska exportföretags sida att säga: Det är ingen idé för oss att sänka våra exportpriser. Devalveringen har ju vidtagits i ett läge där det inte finns någon efterfrågan utomlands. Det lönar sig inte att försöka konkurrera och få till stånd en ökad exportvolym. Vi förbättrar i stället vår lönsamhet.

Det här tyder på att tidpunkten för den aktuella devalveringen, som alltså inte var påtvingad utan som vidtogs av konkurrensskäl, inte valdes av ekonomiska skäl utan därför att det politiskt lämpade sig i samband med maktskiftet efter valet.

Jag tycker, fru talman, att det klingar ihåligt och falskt när utrikesminister Bodström i Genève vid den där pågående GATT-konferensen talar för frihandel och mot protektionism. Det är alldeles riktigt och bra att så sker. Men det ihåliga ligger däri att vi själva helt nyligen har vidtagit en konkurrensdevalvering. Och den är lika störande på världshandeln som andra typer av handelshinder, som andra länder nu ägnar sig åt.

Detta smittar naturligtvis av sig. Jag konstaterade häromdagen att det engelska labourpartiet tycks ha blivit riktigt inspirerat av det svenska förödomet. Där går man nu ut inför ett väntat val någon gång under nästa år och avger ett vallöfte om att devalvera dubbelt upp, med 30 %. Pundet skall alltså devalveras med 30 %, och så skall man blåsa på med en offentlig expansionspolitik av den typ som den svenska regeringen nu har inlett. Skillnaden kan ju konstateras vara den att man i England klargör sina avsikter i förväg, vilket väl betyder att man inte lär få någon chans att genomföra åtgärderna.

Anf. 6 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Det är en märklig debatt som företrädare för oppositionen vill föra om den svenska devalveringen. Man försöker skapa intrycket att den här åtgärden skulle ha företagits nästan på pin kiv, så att säga. Den är inte påtvingad, säger Lars Tobisson. Och enligt Nils Åsling fanns det över huvud taget inga skäl att göra någonting.

Det är få som tror er när ni försöker skapa föreställningen att en nytillträdande regering skulle vidta en så utomordentligt allvarlig och

Fredagen den
26 november 1982

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

långtgående åtgärd som en devalvering är om man inte hade ansett att det fanns utomordentligt starka skäl för att göra det. Och i det läge som rådde dagarna före regeringsskiftet befann vi oss i en absolut tvångssituation.

Nils Åsling försöker säga att det hela skulle ha skapats av något opinionsinstitut, som i mitten av september förutspådde en socialdemokratisk valseger. En valutamarknad som är totalt lugn och förtröstansfull inför ett fortsatt mittenpartiregerande skulle tydligen ha vaknat till liv och i panik insett att landet måhända skulle få en socialdemokratisk regering, och så satte man i gång att spekulera med kronan. Hur långt får man gå i verklighetsförfalskning och allmänt prat, Nils Åsling?

Under hela 1982 – praktiskt taget sedan den devalvering som genomfördes i september 1981 – hade vi ett valutautflöde långt utöver det normala i Sverige. Vi kunde konstatera att medan underskottet i våra löpande betalningar fram t. o. m. juli var 4 miljarder, var valutautflödet 13 miljarder, dvs. det befann sig pengar på flykt bort från den svenska valutamarknaden med ett avbrott någon gång, med ett visst lugn efter en kraftig kreditåtstramning och räntehöjning. Situationen i t. ex. augusti, som Nils Åsling åberopar, berodde just på detta, att kreditpolitiken skärptes i juli.

Man kan fråga sig: Varför tog utflödet fart i september? Skälen är uppenbara. I augusti redovisade Sverige ett underskott i sin handelsbalans på 4 miljarder. Och när marknaden fick klart för sig vart vi var på väg är det klart att den reagerade, och det sades: Vad som än händer i valet måste nästa regering företa sig någonting.

Detta gick varken Lars Tobisson eller Nils Åsling och basunerade ut på torgen och i möteslokalerna under valrörelsen – att den svenska kronan varit under ständig attack, att den var svag, att devalveringen från 1981 i stort sett misslyckades efter en månad.

Jag säger detta, fru talman, bara för att förklara att när företrädare för oppositionen nu gör sitt bästa för att frammana de krafter som tvivelsutan finns, t. ex. i den konservativa regeringen i Danmark, för att inleda handelspolitiska åtgärder mot Sverige, då gör dessa företrädare för moderata samlingspartiet och centerpartiet sitt bästa för att i den svenska riksdagen legitimera den typen av aktioner. Ni står här och nästan önskar att svensk exportindustri skall utsättas för helt omotiverade och enligt min mening helt illegitima aktioner från andra länders regeringar. Det är ganska fantastiskt. Var finns den nationella solidariteten, Lars Tobisson? Hur är det med slagorden om att stå upp för Sverige och att moderaterna är att lita på? Jag tycker det ni har för er är någonting ganska oerhört.

Ni talar om EG:s ministerråds president. Men denne person har icke något beslut i EG:s ministerråd att falla tillbaka på. Han åker runt och talar egentligen bara för sig själv ännu så länge. Kommissionen i Bryssel har gjort sitt yttersta för att hålla isär de diskussioner som kan gälla vår valutapolitik och den handelspolitik man skall föra. Där är de klokare än ni och den danske utrikesministern, kloka nog att begripa att det är farligt även för EG själv om handelspolitik och valutapolitik blandas samman.

Jag vill bara slå fast att åtgärder av det slag som EG nu har vidtagit mot

Sverige i vad gäller papper har man vidtagit flera gånger tidigare, även under den borgerliga regeringstiden. Det får vi finna oss i såsom vårt frihandelsavtal är konstruerat. När exporten till EG ökar för mycket, då kan EG vidta sådana här åtgärder.

Beträffande reaktionerna i Norden vill jag slutligen bara säga att det är möjligt att man demonstrerar i Oslo, men vid det möte med de nordiska finansministrarna som vi hade i Åbo den 11 november kunde vi konstatera – och det är långt väsentligare än det ni talar om här – att det nu gäller för de nordiska länderna att se till att varje nordiskt land lyckas med den politik som det har valt. Vi har valt olika vägar, men det enda som är viktigt för de nordiska länderna är att varje land lyckas med sin politik. Det är det enda som stärker Norden och det nordiska samarbetet, och det är detta som den svenska regeringen tänker satsa på i sina relationer och sitt samarbete med övriga länder.

Anf. 7 NILS ÅSLING (c):

Fru talman! Kjell-Olof Feldt tycker att debatten är märklig. Ja, den får väl sin karaktär av den åtgärd vi diskuterar, som både nationellt och internationellt sett är mycket märklig.

Devalveringen var motiverad, och det fanns utomordentligt starka skäl för att genomföra den, sade Kjell-Olof Feldt. Ja, visst – vi utgår självfallet ifrån att regeringen inte gör sådana drastiska insatser utan att det föreligger utomordentligt starka skäl. Men var de tillräckliga? Var det inte utomordentligt starka inrikespolitiska skäl som var motivet? Är det i så fall rimligt att använda en devalvering som ett instrument för att komma till rätta med inrikespolitiska problem? Det är ju detta som diskussionen gäller. Det jag för min del reagerar mot är att man på det här lättfärdiga, sangviniska sättet äventyrar stora folkgruppers levnadsstandard genom en devalvering som fullständigt ställer den ekonomiska politiken och fördelningspolitiken på huvudet.

Kjell-Olof Feldt sade också att valutautflödet och valutaspekulationerna hade funnits med under en längre tid som ett nära nog konstant inslag. Det är inte sant. Det är klart att det i den oro som råder på världsmarknaden finns en latent risk, som man möter med priset på pengar, med räntan, med diskontojusteringar och med olika kreditmarknadsåtgärder. Men det dramatiska som skedde var ju att det blev ett valutautflöde i samband med att en bredare opinion började ana att det skulle bli en socialdemokratisk valseger. Det mest dramatiska var det som hände den första veckan i oktober. Då var utflödet nästan 3 miljarder. Orsaken till det var naturligtvis osäkerheten om var socialdemokratin stod med sina vallöften och över huvud taget med den attityd man visade gentemot en realistisk budgetpolitik. Det är ganska självklart att detta var det pris man fick betala.

Nu försöker Kjell-Olof Feldt med litet blågula toner att säga att kritikerna är osolidariska. Vi känner inte för nationen och bedriver inte kritiken med tillräckligt ansvar. Jag tycker att det är omdömen som låter ganska fantastiska. Den ekonomiska politik som bedrivs här i landet måste tas upp

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

till behandling. Förutsättningarna har så genomgripande förändrats. Det får dock noteras, Kjell-Olof Feldt, att i EG:s kommission har man bestämt sig för den här strafftullen på papper in corpore, utan att det föreligger en direkt framställning från ett medlemsland. Detta har medlemsländerna, inkl. de socialistiska länderna, gjort samfällt. Det räcker inte, som Kjell-Olof Feldt försöker göra, att skylla på en annan konservativ regim ute i Europa, som av eget intresse skulle driva denna kritik.

Det är värt att notera att Finland inte rönt samma behandling, helt enkelt därför att de finska åtgärderna betraktades som motiverade, till skillnad från de svenska.

Beträffande de nordiska reaktionerna tror jag att vi skall ta dem på större allvar än Kjell-Olof Feldt gör gällande. Ser man till de reaktioner man möter i nordiskt näringsliv, som vi har ambitionen att öka samarbetet med, är det en växande bitterhet mot den svenska regeringens brist på vilja att befästa det samarbete som har etablerats. Det är en bitterhet mot den devalvering som man visserligen försöker anpassa sig efter men som får direkta konsekvenser för det industripolitiska samarbetet i Norden och som är ett direkt grundskott mot det samarbetsklimat som den tidigare regeringen har skapat.

Jag vill be Kjell-Olof Feldt att ta det här tillfället i akt, eftersom vi är medvetna om att den här debatten också har ett visst internationellt intresse, och antyda vilka industripolitiska stödåtgärder som regeringen nu, till följd av devalveringen, tänker dra ner. Det vi hittills har sett är att industristödet ökar – om man ser till de statliga företagen t. o. m. dramatiskt.

Anf. 8 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Kjell-Olof Feldt hänvisar till omfattande och långvariga spekulationer mot den svenska kronan före valet. Det där stämmer inte. Valutautflödet från Sverige började ungefär en vecka före valdagen och tilltog kraftigt efter det att den socialdemokratiska valsegern var klar. Förklaringen till att vi fick detta förlopp är att den svenska kronan inte var övervärderad i en sådan utsträckning att det behövde föranleda osäkerhet om valutans ställning. Man kan beräkna att den i jämförelse med alla övriga valutor som vi har i vår utrikeshandel var övervärderad med kanske 3 %. Men det är inte mycket att tala om i de här sammanhangen. Det verkliga skälet till valutautflödet var att man fick klart för sig: Här kommer en regering som vidtar åtgärder för att förstöra den svenska kronans ställning – genom att öka kostnadsbelastningen på svenskt näringsliv via ökade löneskatter, andra typer av pålagor och höjning av moms och därmed allmänt driva upp löneläget i landet och skapa risker för en löne- och prisutveckling som avviker från den mycket måttfulla inflationstakt som nu råder i omvärlden. Här ligger förklaringen till den oro som uppstod, i allt väsentligt efter den socialdemokratiska valsegern.

Kjell-Olof Feldt säger: Man visste ju ändå att det råde ekonomisk obalans i Sverige och att någonting måste göras. Ja, Kjell-Olof Feldt, det är rätt. Något måste göras, men de åtgärderna måste vidtas här i Sverige. Vi måste slå in på den kurs som vi moderater förordade i valrörelsen, där vi i stället för

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

att öka de offentliga utgifterna drar ned dem, eftersträvar lägre skatter och den vägen återvinner vår konkurrenskraft.

Vad får vi nu se? Ja, helt i linje med vallöftena och de bedömningar som andra länder då kunde göra har vi fått en kraftig ökning av de offentliga utgifterna. Vi kan bedöma att det som föreslagits i krispropositionen innebär ca 30 miljarder i helårseffekt. Och de skatthöjningar som samtidigt sker räcker inte på långt när för att täcka detta. Vi får en tillväxt i budgetunderskottet, som från uppskattade 75 miljarder går över till 90 miljarder detta år och säkert över 100 nästa budgetår. Och det mest allvarliga, utifrån de synpunkter vi här diskuterar, är att vi riskerar att få en utveckling som mycket snabbt kan leda fram till en statsfinansiell kris. Förra budgetåret uppgick räntorna på statsskulden – om jag minns rätt – till 27 miljarder. De bedömdes bli 38 miljarder för innevarande år – vilket är mycket nog, en kraftig ökning – men efter det att den socialdemokratiska regeringen har trätt till beräknas räntorna uppgå till 45–46 miljarder, och såvitt jag förstår stoppar det inte med mindre än ca 60 miljarder nästa år.

Det är här problemet ligger, och det botar vi inte hur mycket och hur ofta vi än devalverar.

Ett inslag i ekonomi- och budgetministerns argumentation har varit att man med den här politiken strävar efter att minska stödet till förlustföretagen. Som så mycket annat när det gäller regeringens ekonomiska politik är då bilden mycket motsägelsefull. I höst och i början av nästa år kommer man nämligen att till just förlustföretag lägga ut miljardbelopp, som inte motsvarar någonting som tidigare har setts i vårt land. Man gör det just i de branscher där risken för att det skall uppfattas negativt utomlands är mycket stor – till stålbranschen, till varven och till skogen, framför allt till det statliga förlustföretaget ASSI.

Nog måste detta, ovanpå en kraftig konkurrensdevalvering, just leda till mycket skarpa reaktioner från andra länder. Eftersom vi så mycket har varit inne på intervjun i Svenska Dagbladet i dag vill jag också här återge vad den danske utrikesministern säger. Han är inte konservativ, Kjell-Olof Feldt. Han tillhör partiet Venstre, och han handlar inte på uppdrag av mig.

När jag läste tidningen i morse var uttalandet lika nytt för mig som för Kjell-Olof Feldt. Den danske utrikesministern säger alltså, apropå sänkt industristöd, att de åtgärderna har vi inte fått se ännu, och han är föga övertygad om att han alls kommer att få se något dylikt inom överskådlig tid.

Anf. 9 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Får jag först till Lars Tobisson säga att den danske utrikesministerns partitillhörighet har jag inte omnämnt eller kommenterat. Var Lars Tobisson har sina partivänner får han hålla reda på själv.

Den här lilla debatten kommer väl att framstå som symtomatisk för den "operation förklädning" som nu skall utföras. Alla Sveriges problem uppstod den 19 september. Då fick vi ett budgetunderskott på 75 miljarder helt plötsligt. Förut hade det inte funnits. Då uppstod ränteutgifter för

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

staten, och då avslöjades det att Sverige har lånat nästan 100 miljarder utomlands. Det visste ingen om förrän den 20 september, när socialdemokratin hade vunnit valet. Det var först då landet fick ekonomiska problem. Sådana hade det inte haft förut. Underskatta inte det svenska folket, mina herrar! Så enkla valser går det faktiskt inte på.

För att försöka hitta fram till den viktiga debatten om vägar ut ur den kris Sverige befinner sig i vill jag säga att ingen i dag kan förneka att Sveriges grundläggade problem ligger i industrins svaga konkurrenskraft och svaga läge. Jag vill hävda att Sverige har drabbats hårdare än något annat industriland av 1970-talets ekonomiska svårigheter. Jag tar bara några siffror för att illustrera hur illa det har gått.

I Sverige har industriproduktionen inte ökat alls sedan 1973. I de övriga industriländerna har industriproduktionen ökat med 25 % under samma tid. Sverige har sedan 1970 förlorat en fjärdedel av sin marknad utomlands, medan övriga industriländer har ökat sin andel av världshandeln med 10 %. Inget land har beskrivit en så kraftig tillbakagång som Sverige när det gäller landets industriella position. Det gör att vi såg framför oss att alternativen bara var två. Det ena var att fortsätta på den väg som ni stod för, där Nils Åsling blev den främste exponenten för en industripolitik innebärande att företag efter företag skulle komma att bli beroende av statsstöd och att sysselsättningen skulle komma att fortsätta att minska, arbetslösheten öka och underskotten växa. Det fanns ingenting i er politik som gav besked om annat än att fortsatte vi på er väg, skulle alla problem förvärras.

Den väg vi valde är också svår. Men det var den enda väg som innehöll en möjlighet att ge industrin tillväxt och sysselsättningen en ny chans. Det är därför som vi lägger väldigt stor vikt vid att förklara just för våra handelspartner, att hade Sverige fortsatt på sin gamla väg – den ni följde – hade konsekvenserna för vårt internationella anseende i förhållande till andra länder blivit mycket allvarliga.

Lars Tobisson säger att Danmark nu tänker bråka om vår stållexport. Det är inte första gången man bråkar om svensk export i Danmark. Det har då gällt spånplattor och andra produkter från industrier som är kraftigt statsunderstödda, och detsamma gäller den svenska stålindustrin i dag. Det är resultatet av Nils Åslings stålpolitik. Den typen av företag blir alltid utsatta för omvärldens misstänksamhet och kritiska granskning, när man vet att det är staten som håller företagen under armarna. Det måste vi komma bort från, och det trodde jag att vi var ense om.

Nu säger ni att vi öser ut en massa pengar på de statliga företagen. Det är för att betala de räkningar som ligger sedan den borgerliga tiden. Nils Åsling begär konkretiseringar av mig beträffande vad vi skall göra med industristödet. De konkretiseringarna kommer i vår budget i januari. Vad vi håller på med nu – det kräver krafttag – är att röja upp i den djungel som de borgerliga regeringarnas och Nils Åslings industripolitik har skapat.

Man blir något förbluffad när företrädarna för de tidigare regeringarna säger att vi med vår politik äventyrar stora folkgruppers levnadsstandard. De regeringar som Nils Åsling ingick i devalverade kronan med 26 %. Och hur

det har gått med levnadsstandard under er regeringstid vet folk. Detta är en möjlighet att vända på en utveckling som skulle få mycket tragiska konsekvenser just för breda folkgrupper. Och de tycks i dag i motsats till er ställa upp på den politik som regeringen företräder.

Anf. 10 NILS ÅSLING (c):

Fru talman! Förvisso finns det ingen anledning att säga att de ekonomiska problemen började den 19 september. Jag har i varje fall inte givit uttryck för någon sådan uppfattning. Om man ser det utifrån det perspektiv som jag har som tidigare industriminister är det tvärtom så, att tillväxten i industriproduktionen här i landet inte vände 1973 utan i själva verket 1966, och sedan har den successivt gått ned. Vi har därmed också fått växande ekonomiska problem, eftersom den offentliga sektorn har fortsatt att växa nästan oavbrutet fram till dess vi vände utvecklingen häromåret.

Förvisso är problemen stora. Men vad jag menar är att vi den 19 september uppenbarligen fick en ny ekonomisk politik utan att socialdemokraterna i valet hade fått mandat för den. De gav i valrörelsen intryck av att de skulle bedriva en helt annan politik utan risk för reallönereträtter. I själva verket har man slagit in på en väg som innebär en ordentlig åtstramning, mer svångremspolitik än man någonsin har kunnat drömma om här i landet.

Vad jag sedan rent rationellt och vid sidan om de politiska skiljelinjerna och den mera spektakulära politiska debatten tycker är trist i sammanhanget är att vad som framför allt under de senaste två åren har gjorts här i landet i fråga om stabiliseringspolitiska åtgärder nu är tillspillogivet. Dessa åtgärder ledde till – det är omvittnat, och det har inte heller Kjell-Olof Feldt förnekat – att svensk industris konkurrenskraft återställdes till nära nog den nivå den hade i början på 1970-talet och som kan betraktas som normal. Det energiska arbete som bedrevs och som ledde till att inflationen pressades ned 5 % på två år är tillspillogivet. En rad av de stabiliseringspolitiska insatserna – dit räknar jag också skatteuppgörelsen – har man bara spolat och i stället givit sig in på en helt annan och ny politik.

Nu ökar kostnaderna. Ränteutgifterna ökar för staten med 1,5 miljarder kronor bara som en devalveringseffekt. Av Statsföretags ökade förluster är 600 milj. kr. för innevarande år hänförliga till devalveringseffekterna. Nu har man alltså öppnat dammluckan.

Sedan detta med industristöd, som naturligtvis intresserar mig speciellt. Kjell-Olof Feldt gör den något enkla manövern och antyder att det skulle ha varit den borgerliga regeringen som åstadkom den stålpolitik som ledde till bildandet av SSAB etc.

Ja, vi har ansvaret för det. Men kammaren var enig – Kjell-Olof Feldt ifrågasatte inte åtgärderna. Nu får vi försöka göra det bästa möjliga av situationen, men det skall ju inte innebära att man öser ut pengar över de statliga företagen. Man måste inom den statliga företagsgruppen kunna frigöra kapital som i andra företagsgrupper. Industristödet skall inte fortsätta som en följd av devalveringen, säger Kjell-Olof Feldt, men det första han gör är att öka det. Regeringen är redan på väg att öka industristödet på ett sätt

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

som saknar motstycke i det tidigare skedet inkl. industrikrisåren 1977–1978, när ingen annan väg stod till buds än statliga insatser för att undvika en total kollaps i svenskt näringsliv.

Jag menar att socialdemokratin nu inte får nöja sig med att säga att vi kommer att begränsa industristödet. Socialdemokraterna måste konkretisera sig. Förslag kommer i budgetpropositionen, säger ekonomi- och budgetministern här. O. K., det får vi acceptera, men positionsangivelsen hittills pekar mot att regeringen går i precis motsatt riktning: den ökar industristödet, i varje fall till de statliga företagen, dramatiskt trots devalveringen, och det är någonting som svär mot vad Kjell-Olof Feldt här vill göra gällande.

Sedan är det alldeles klart att det finns anledning för breda folkgrupper att känna oro inför denna politik. Häromkvällen kunde TV-tittaren höra hur en känd expert på familjers privatekonomi sade att denna politik leder till den svåraste åtstramning för de breda grupperna som vi har upplevt i detta samhälle. Det är lika bra att erkänna det, Kjell-Olof Feldt, och det är lika bra att erkänna att den agitation ni bedrev i valrörelsen förde svenska folket bakom ljuset i detta avseende.

Vad regeringen har slagit in på är inte en kraftfull stabiliseringspolitik, utan en inflationspolitik som inger allvarlig oro inför framtiden.

Anf. 11 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Jag noterar att ekonomi- och budgetministern i dag inte har bestritt mina uppgifter om att räntorna på statsskulden ökar från ca 27 miljarder kronor förra budgetåret till ca 46 miljarder innevarande budgetår, för att sen snabbt öka till bortåt 60 miljarder kronor nästa budgetår.

Den obalans som här kommer till uttryck botar man inte med devalvering. Den kan endast rättas till genom åtgärder på hemmaplan, vilka direkt tar sikte på att skära ner de offentliga utgifterna, eftersom skattevapnet, med det höga skattetryck vi uppnått, inte längre fungerar.

Orsaken till Sveriges problem är industrins svåra läge, säger Kjell-Olof Feldt. Det är riktigt, eller i alla fall en del av förklaringen. Den väsentliga delen ligger trots allt i det bristande sparandet inom den offentliga sektorn. Men varför är det då så dåligt i industrin? Jo, just därför att vi har låtit de offentliga utgifterna skena i väg. Det är någonting som den borgerliga regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten i alla fall fick kontroll över mot slutet av förra mandatperioden, men där socialdemokraterna nu tar ny fart och blåser på. Det beror på det höga skattetrycket i landet och på den regleringsekonomi och den centralstyrning som framför allt socialdemokraterna har infört i svensk ekonomi.

Vi har fått ett snabbt växande budgetunderskott. Jag vill påstå att med ett budgetunderskott som ligger i storleksordningen 13–15 % av bruttonationalprodukten kommer man inte – hur mycket man än devalverar – ifrån ett underskott i relationerna till andra länder, ett underskott i bytesbalansen. Vi har en sådan brist i det finansiella sparandet i landet att det ger utslag även på den kanten. Nu skall vi få industrin att expandera, och det utan statsstöd.

lovar Kjell-Olof Feldt. Men hur skall det gå till? Var skall staten låna sina 100 miljarder kronor nästa år? Något kan man få utomlands, men det finns, om inte annat av rent tekniska skäl, gränser för vad som där står att finna. När det gäller hushållen pressar man ju där ner köpkraften och standarden för de yrkesverksamma, de som kanske hade kunnat lämna bidrag, om de fann att de här sparformerna var konkurrenskraftiga.

Förhoppningarna står alldeles tydligt, det framgår av dokument från regeringen, till att företagen skall fortsätta att köpa statspapper i den takt som nu sker i fråga om statsskuldsväxlar. Men, Kjell-Olof Feldt, vad är då detta annat än den så förhatliga transaktionsekonomi? Det innebär ju att företagen i stället för att satsa på produktiva investeringar i anläggningar och maskiner använder sin likviditet till att hjälpa staten att klara sitt underskott. Detta är någonting som en del av den statliga apparaten knyter sina förhoppningar till och som onekligen kommer att bli nödvändigt.

Kjell-Olof Feldt sade att det fanns två alternativ för den nya regeringen. Det ena alternativet var att fortsätta på det sätt som skedde under den borgerliga tiden. Om man då tänker på hur det såg ut omedelbart före valet, så innebar det besparingar på de offentliga utgifterna och ett nej till ytterligare skattehöjningar. Men så ville man inte gå till väga, utan man valde i stället den väg man nu har slagit in på. Om jag har förstått saken rätt, är tankegången den att man skall kunna rätta till obalansen utan den nedpressning av efterfrågan som har fått ske i andra länder med motsvarande balansproblem som Sverige har. Det skall man kunna klara i kraft av sina unika relationer till de fackliga organisationerna och till den unikt välorganiserade löntagarkåren i landet.

Så mycket skulle jag kunna ge på hand, att jag säger att jag skulle vara beredd att diskutera realismen i detta, om det rådde en grundläggande balans i ekonomin och även om den här unika relationen nog inte går att utnyttja någon längre tid. Lämnar man de reala faktorerna och i stället betraktar de finansiella spänningar som råder i ekonomin och som vi här har varit inne på, blir jag övertygad om att den vägen inte är framkomlig. Ett tecken på detta ser jag däri att bytesbalansunderskottet nästa år fortsätter att öka kraftigt. Kan Kjell-Olof Feldt lova att det för 1984 skall vara mindre än vad det är 1983?

Anf. 12 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Lars Tobissons senaste inlägg visar att han definitivt har lämnat ämnet för den här interpellationsdebatten. Han vill föra en diskussion om vår budgetpolitik. Det skall vi göra om fjorton dagar. Då skall jag återkomma till Lars Tobisson.

Jag tänker begränsa diskussionen till det ämne som interpellanten ville ta upp. Givetvis innebär det här, Nils Åsling, en sänkning av levnadsstandarden i Sverige. Det första vi gjorde klart var att en devalvering av vilket slag som helst, och särskilt en devalvering av den här storleksordningen, kommer att innebära en kännbar påfrestning. Det var ingenting vi gjorde därför att vi

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

upplevde någon glädje över att behöva vidta åtgärder med sådana konsekvenser. Vi ansåg det emellertid vara helt ofrånkomligt.

Vi har ett land där vi, för att folk skall kunna existera, varje år måste låna 15, 20 eller 25 miljarder kronor utomlands, där vi på tio år egentligen inte kunnat åstadkomma någon ökning av vår produktion, där 400 000 människor behöver arbete och där framtiden för ungdomar och barnfamiljer verkligen ter sig högst osäker och oviss. Vi måste då konstatera att skall vi kunna ta oss ur detta, så krävs det ett ingrepp av det här slaget.

Egentligen är det också här en nota som måste betalas, en nota från de glada och spendersamma dagar när borgerliga regeringar förde en ekonomi i stort sett i balans till ett gravt skuldsatt land. Detta är det ingenting att göra åt. Betalar vi inte den här notan nu, så kommer vi att få fortsätta att betala den år efter år, inte bara med sänkt levnadsstandard utan också med tiotusentals eller hundratusentals människor utan arbete – ungdomar som aldrig får en plats någonstans i det här samhället.

Men börjar inte Nils Åsling inse att han håller på att hamna i en nästan omöjlig motsägelse? Dels vill han inhösta inrikespolitiska poäng på de ohyggliga umbäranden som det svenska folket nu måste utsätta sig för, dels vill han inhösta poäng på att tala om hur vi övervältrar våra problem på andra länder. Han citerar med välust utländska politiker, som beskriver det som så, att nu är det de som skall betala för Sveriges felsteg. Det här går inte ihop.

Jag försökte säga i mitt första svar att om ett land som Sverige befinner sig i en djupt grundläggande obalans och skall göra en kostnadsanpassning – sänka sin standard och dra ned sina produktionskostnader – då gör Sverige det, liksom varje annat land, genom att ta tillbaka vad man förlorat i form av marknadsandelar. Om vi gör det genom att skriva ned våra löner, får det precis samma effekt på andra länder – vi tar en del av det exportutrymme dessa länder skaffat sig på vår bckostnad, och vi tar en del av den import som de har kunnat föra in i landet och slå ut svenska företag. Om vi gör det med en devalvering, har det ingen annan effekt på deras situation. Det är precis samma effekt vi vill uppnå med devalveringen som om man svälter sig ur detta genom andra åtgärder – genom att sänka levnadsstandarden, dra ned kostnaderna och anpassa sig på den vägen.

Den enda skillnaden – och den visar det problem som vi står inför och vars existens jag helt bejakar – är att man med en devalvering skruvar upp inflationstakten kortsiktigt. Det är därför som så mycket av våra ansträngningar just nu går ut på att se till att denna uppskrivning blir en engångshistoria, så att vi kommer ned igen. Där håller vi naturligtvis med dem som säger att risken är stor att man misslyckas – att inflationen blir kvar, på samma sätt som skedde efter 1977 års devalvering när man inte lyckades bemästra inflationsproblemet.

Men jag vill hålla fast vid att vår omvärld måste inse allvaret i den svenska situationen. Man har krävt av oss i fem års tid att vi skall göra någonting åt våra obalanser. Man är utomlands inte särskilt lycklig över att Sverige hela tiden tränger sig in på kapitalmarknaderna och lägger beslag på pengar som

kunde gå till länder som bättre behöver dem. Man är inte heller lycklig över att Sverige numera utmärker sig som ett land som har en stor del statsunderstödd industri.

Man har krävt att vi skall göra någonting, och nu gör vi det. Jag vill påstå att vad vi än gör för att uppnå resultatet att förstärka industrin och öka våra marknadsandelar – något som vi är piskade att göra, om vi inte skall fortsätta med underskotten och den stora upplåningen – så blir resultaten desamma. Men uppoffringarna och bördorna får vi alltid bära själva i form av sänkt levnadsstandard. Det finns här ingen omväg, vare sig vi väljer Lars Tobissons linje med stora nedskärningar av den offentliga sektorn eller den linje som centern företräder, vilken inte blev särskilt klar här i dag utom det att Nils Åsling skäller på mig. Men den här vägen är den som Sverige med bibehållet internationellt anseende kan välja och har valt. Vi tänker genomföra detta till ett lyckligt slut.

Anf. 13 NILS ÅSLING (c):

Fru talman! Var centern står är ganska klart. Vi lade ju i går fram en partimotion om den ekonomiska politiken, och när Kjell-Olof Feldt har haft tillfälle att studera detta dokument – som jag anbefaller till noggrant studium – kan vi ta debatten om 14 dagar.

Jag sätter, fru talman, stort värde på att Kjell-Olof Feldt gick in på en mycket central fråga i det svar som han gav mig, nämligen skillnaden mellan intern och extern anpassning. Som jag sade i mitt inledningsanförande är jag fortfarande förvånad över att regeringens främste företrädare för den ekonomiska politiken inte ser någon avgörande skillnad när det gäller konsekvenserna av en intern alternativt extern anpassning av vår ekonomi.

Självfallet innebär en anpassning en sänkning av levnadsstandarden, och givetvis innebar också mittenregeringens ekonomiska politik att man var tvungen att anpassa konsumtionen till produktionsresultatet. Men skillnaden mellan mittenregeringens ekonomiska politik och den socialdemokratiska regeringens politik var ju att vi slog in på en väg där vi skulle arbeta och spara oss ur krisen, medan socialdemokratin med chockdevalveringen tar en rövarchans. Man hoppas på att världsekonomin skall växa i en sådan takt att man kan få en ökning av sysselsättningen som en följd av åtgärderna. Jag tycker att chanstagningen är alltför stor. Det finns risk för att mittenregeringens målmedvetna stabiliseringspolitik förbyts i en ren inflationspolitik. Jag moraliserar inte över att devalveringen innebär att man på omvärlden övervältrar vissa konsekvenser av vår överexploatering av våra resurser, vilket ju blir ett faktum när man genomför en devalvering som inte motsvarar kronans relativa värde utan som har karaktären av konkurrensdevalvering. Problemet är att åtgärden är utmanande, medför reaktioner, försvarar våra handelsrelationer med omvärlden och skapar oro. Framför allt kommer det att leda till – och har redan lett till – att omvärlden visar brist på tilltro till Sveriges förmåga att självt klara problemen. Ser vi våra problem i ett internationellt sammanhang, finner vi att de inte är unika. Men möjlighe-

Nr 35

Fredagen den
26 november 1982

---

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

terna att klara dem med vårt näringsliv och vår allmänna ekonomiska bas är delvis unika, varför det inte motiverar den typ av dramatiska åtgärder som regeringen nu har gett sig in på.

Sammanfattningsvis vill jag säga att åsiktsskillnaden mellan Kjell-Olof Feldt och mig är den att jag menar att den externa anpassning av vår kostnadsnivå som devalveringen innebär medför ett alldeles för stort risktagande. Man ökar den internationella oron och rubbar förtroendet för svensk politik, eftersom man har valt att inte lösa problemet genom en intern anpassning, dvs. man har valt att inte fullfölja den antiinflationspolitik som mittenregeringen framgångsrikt började genomföra. Det här är ett sätt att springa i väg från problemen. Det är dessutom att ta onödigt stora risker på det svenska folkets vägnar. Det är, Kjell-Olof Feldt, anmärkningsvärt därför att man har förskaffat sig ett mandat genom att under valrörelsen ge intryck av att man inte på något sätt skulle nagga levnadsstandarden i kanten. Man skulle klara problemen utan att dra åt svångremmen. Sedan blev det svångrem för hela slanten i den socialdemokratiska politiken.

Anf. 14 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Vi fick ett medgivande av Kjell-Olof Feldt i alla fall. Devalveringen är riskfylld, sade han. Han pekade då framför allt på att den höjer inflationstakten i vårt land. Det har förekommit olika uppgifter om hur hög inflationen kommer att bli. Det får vi så småningom se. Själv håller jag det inte för uteslutet att det drar iväg bortåt 15 %.

Det allvarliga är att detta så kraftigt skiljer sig från den inflationsnivå som nu är etablerad i stora länder som vi har att konkurrera med och försöka sälja till. I Västtyskland, USA och t. o. m. England räknar man nu med en inflationstakt på ca 5 % nästa år. Vår kommer att ligga kanske tre gånger så högt.

Man kan då, som Kjell-Olof Feldt, försöka trösta sig med att detta är en engångsinflation och att vi nog skall se till att begränsa prisstegringarna kommande år. Jag måste här komma tillbaka till de finansiella problemen. Med ett budgetunderskott som pekar mot 15 % av bruttonationalprodukten får man sådana upplåningsproblem att det är oundvikligt med en ökning av penningmängden, som inte heller den rimligen kan stanna under 15 %. Att vi i en situation där penningmängden ökar i denna takt inte lär komma ned i en inflationstakt under tvåsiffernivå tror jag att vi kan vara alldeles på det klara med – oavsett hur mycket tilltro vi vill fästa vid monetarismens idéer. Detta torde oundvikligen få genomslag på lönebildningen. Om så sker, kommer det att mycket snabbt äta upp de prisfördelar som den mycket kraftiga devalveringen i ett inledningsskede kan ha gett.

Det finns, fru talman, en påtaglig skillnad mellan den väg som den socialdemokratiska regeringen har valt och den väg som väljs i andra sjuka välfärdsekonomier av samma typ och storlek som Sverige. Jag tänker på Belgien och faktiskt på Danmark under de senaste månaderna, men kanske framför allt på Holland.

Holland är det enda land som kan konkurrera med Sverige i vad gäller de

offentliga utgifternas andel av bruttonationalprodukten – det är inte en riktigt lika stor andel, men siffrorna pekar i samma riktning. Holland har ett underskott i statsbudgeten som inte är riktigt lika stort som vårt men någonstans i närheten. I Holland har den borgerliga regering som kom till efter ett val hållet bara någon vecka före det svenska angripit problemen genom en kraftig nedskärning av de offentliga utgifterna. Där är man helt inställd på att försvara den egna valutan och att inte arbeta devalveringsvägen – någonting som har varit grundläggande i holländsk politik i många år. Tyvärr tror jag mer på möjligheterna till framgång med den sortens politik än om man går den motsatta vägen, som den socialdemokratiska regeringen i Sverige har beträtt.

Anf. 15 Ekonomi- och budgetministern KJELL-OLOF FELDT:

Fru talman! Jag vill för min del slutligen bara säga två saker till Nils Åsling. Jag är – med anledning av en tidigare episod i denna kammare – *hjärtligt* glad att kunna framföra dessa synpunkter till Nils Åsling. Jag hoppas att artikulationen märktes, och med det vänder jag mig inte bara till Nils Åsling utan också till vissa representanter för massmedia. Denna glädje ligger i att kunna konstatera att socialdemokraterna var det enda parti som under valrörelsen faktiskt talade med väljarna om att det krävdes uppoffringar för att ta sig ur Sveriges ekonomiska kris. Vi var det enda parti som gick till val med att tala om att det behövdes skattehöjningar för att lösa våra sociala problem. Vi var det enda parti som helt avstod från alla löften om någon förbättring av levnadsstandarden under den kommande valperioden. Mitt samvete är alltså mycket rent, Nils Åsling, och jag kan möta väljarna utan några som helst betänkligheter.

Det andra jag vill säga är att Nils Åsling, när han talar om risker, själv tar en viss risk, en viss politisk risk, genom att döma ut en ekonomisk politik helt och hållet innan den ännu ens har fått en chans att börja fungera i praktiken. Devalveringen är knappt två månader gammal. Vi har inte mer än tagit de första spadtagen i det som skall bli saneringen av Sveriges ekonomi. Det skall bli mig en glädje att längre fram möta Nils Åsling i debatter om den ekonomiska politiken, när hans Cassandra-profetior kan ställas mot de faktiska resultaten av vår politik.

Anf. 16 NILS ÅSLING (c):

Fru talman! Jag vill också avslutningsvis gärna upprepa mitt tack till Kjell-Olof Feldt för denna debatt. Självfallet återstår "historiens dom" när det gäller den ekonomiska politiken. Jag har i dag dock velat ge uttryck för oron inför det stora risktagande regeringen har gett sig in på genom en devalvering som inte har sin sakliga grund i en övervärdering av kronan. Man äventyrar mycket av vår internationella trovärdighet. Man äventyrar mycket av det positiva debatt- och samråds klimat som svensk politik skulle behöva, inte minst på det ekonomisk-politiska området, med det agerande man har gett sig in på. Det var det jag ville ge uttryck för. Sedan får världsmarknadens utveckling och den internationella ekonomins utveckling visa i vad mån de

Fredagen den
26 november 1982

*Om reaktionerna
utomlands på den
svenska devalve-
ringen*

åtgärder som har genomförts har blivit lyckosamma eller inte. Jag har starka tvivel på detta – det finns ovedersägliga tecken som pekar i en annan riktning.

Slutligen vill jag också, fru talman, ta upp Kjell-Olof Feldts påstående att socialdemokraterna var det enda parti som förde en politik som inte gav intryck av löften. Om vi exkluderar de fyra famösa löftena och ser till det allmänna budskapet, framstår ju för gemene man rätt mycket som synonymt med den socialdemokratiska politiken. Yttranden som "mindre svångrem, mera svängrum" tydde på att man från socialdemokratins sida minsann inte var inne på någon åtstramningspolitik med extern eller intern anpassning. Frågan om värdesäkrade pensioner och en lång rad andra frågor i den politiska debatten gav det svenska folket intryck av att socialdemokratien reagerade mot en anpassningspolitik över huvud taget, en anpassningspolitik som skulle föra ner vår konsumtion i rimlig nivå med vårt produktionsresultat. Man förde självfallet inte en debatt som den vi har fört här i dag, om anpassningen skulle ske internt eller externt, men man gav svenska folket intryck av att någon anpassningspolitik över huvud taget inte var nödvändig om socialdemokratien kom till makten. Verkligheten har visat någonting helt annat.

Anf. 17 LARS TOBISSON (m):

Fru talman! Kjell-Olof Feldt måste ha ropat så högt under valrörelsen att han inte hörde vad andra sade. På annat sätt kan man väl inte förklara att han inte uppfattade att vi moderater verkligen talade om de uppoffringar som måste göras för att föra landets ekonomi till rätta igen. Skillnaden var den att medan socialdemokraterna – vid sidan av olika återtagna besparingar och andra utgiftsökningar – lovade skattechöjningar, talade vi moderater om nödvändigheten av att skära ner i offentliga utgifter och de olika former av förmåner som sådana kan innebära för medborgarna.

Till slut vill jag säga några ord om framtiden. Det är givet att man i dag inte med bestämd säkerhet kan uttala sig om hur den här devalveringen skall lyckas. Jag har, som framgått av vad jag sagt här, mycket onda aningar. Kjell-Olof Feldt må tro mig eller inte – för Sveriges del hoppas jag faktiskt att min pessimism kan visa sig obefogad.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Föredrags och hänvisades

Motionerna

1982/83:80 till kulturutskottet

1982/83:81 och 82 till skatteutskottet

1982/83:83 till civilutskottet

1982/83:84 till skatteutskottet

1982/83:85 yrkande 1 till civilutskottet

yrkandena 2 och 3 till skatteutskottet

1982/83:86 till skatteutskottet

1982/83:87 till näringsutskottet
1982/83:88–90 till skatteutskottet

Nr 35

Fredagen den
26 november 1982

---

5 § Anmäldes och bordlades

Proposition

1982/83:71 Godkännande av ändring i EFTA-konventionen

6 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1982/83:91 av *Birger Rosqvist*

1982/83:92 av *Alf Wennerfors m. fl.*

Tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 (prop. 1982/83:25)

1982/83:93 av *Lars Andersson*

1982/83:94 av *Kerstin Göthberg m. fl.*

1982/83:95 av *Sören Lekberg* och *Monica Andersson*

1982/83:96 av *Kerstin Nilsson m. fl.*

1982/83:97 av *Per Unckel* och *Lennart Blom*

1982/83:98 av *Nils Åsling*

1982/83:99 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:100 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:101 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:102 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:103 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:104 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:105 av *Ulf Adelson m. fl.*

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1982/83:50)

1982/83:106 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:107 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:108 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:109 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:110 av *Ulf Adelson m. fl.*

1982/83:111 av *Ulf Adelson m. fl.*

Upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. (prop. 1982/83:55)

1982/83:112 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:113 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:114 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:115 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:116 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:117 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1982/83:50)

1982/83:118 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1982/83:119 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. (prop. 1982/83:55)

1982/83:120 av *Ola Ullsten m. fl.*

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1982/83:50)

1982/83:121 av *Ola Ullsten m. fl.*

1982/83:122 av *Ola Ullsten m. fl.*

1982/83:123 av *Ola Ullsten m. fl.*

Upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. (prop. 1982/83:55)

1982/83:124 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:125 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:126 av *Lars Werner m. fl.*

1982/83:127 av *Lars Werner m. fl.*

Vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. (prop. 1982/83:50)

1982/83:128 av *Lars Werner m. fl.*

Upphävande av beslutet om karensdagar, m. m. (prop. 1982/83:55)

7 § Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1982/83:7 Översyn av JO-ämbetet m. m.

1982/83:8 Ny lag om församlingar och kyrkliga samfälligheter (prop. 1982/83:19)

Finansutskottets betänkanden

1982/83:7 Kostnaderna för vissa avgifter och importregleringar

1982/83:8 En investeringsfrämjande lånefond

1982/83:9 Utformningen av en kronemynten

1982/83:11 Avveckling av vissa statliga fonder (prop. 1981/82:213)

1982/83:15 Decentralisering av beslut om arvsfondsbidrag till organisationer

Skatteutskottets betänkande

1982/83:6 Lotteribeskattningen (prop. 1981/82:170)

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

1982/83:5 Handläggning av arbetsskadeärenden

1982/83:7 Ersättning till smittbärare

1982/83:8 Försäkringskassornas roll vid rehabilitering

Socialutskottets betänkanden

1982/83:6 Hälsoskyddslag, m. m. (prop. 1981/82:219)

1982/83:7 Dödsbegreppet m. m. (skr. 1982/83:31 delvis)

Kulturutskottets betänkanden

1982/83:5 Vissa museifrågor

1982/83:7 Bevarande av röntgenarkivet vid Malmö allmänna sjukhus

1982/83:8 En FM-sändarstation i Halmstad som sänder Radio Kronoberg

1982/83:9 Carl Larssons målning Midvinterblot

Utbildningsutskottets betänkande

1982/83:3 Vård i livets slutskede, m. m. (skr. 1982/83:31 delvis)

Trafikutskottets betänkanden

1982/83:2 Ändring i körkortslagen m. m. (prop. 1982/83:13)

1982/83:3 Godkännande av överenskommelse mellan staten och Broströms Rederi AB (prop. 1982/83:32)

Jordbruksutskottets betänkande

1982/83:4 Ändring i naturvårdslagen (prop. 1981/82:220)

Näringsutskottets betänkanden

1982/83:4 Följdlagstiftning till den nya försäkringsrörelselagen, m. m. (prop. 1982/83:24)

1982/83:7 Lotterilag (prop. 1981/82:170)

1982/83:8 Ändring i lagen med bemyndigande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter, m. m. (prop. 1982/83:36)

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1982/83:3 Ändringar i utlänningslagen m. m.

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställts

den 25 november

1982/83:41 av *Ivar Franzén* (c) till statsrådet Birgitta Dahl om kostnaderna för kärnkraften:

Debatten kring kärnkraftens kostnader har varit förvirrad och motsägelsefull. Det finns inte ens en enig beräkningsgrund för kärnkraftverkens anläggnings- och kapitalkostnad.

Oavsett vilken inställning man har i själva sakfrågan måste det vara av värde att det i debatten finns en gemensam beräkningsgrund.

Vid Industriförbundets konferens den 17 november 1982 redovisade direktör Curt Nicolin byggkostnader inkl. byggräntor för ett kärnkraftverk med en effekt på 1 000 megawatt till 11–12 miljarder kronor. Detta stämmer väl med de verkliga kostnaderna för tredje aggregatet i Oskarshamn.

Nr 35

Fredagen den
26 november 1982

---

*Meddelande om
interpellationer*

Fredagen den
26 november 1982

*Meddelande om
interpellationer*

Professor Lennart Hjalmarsson lanserade den 4 oktober i Svenska Dagbladet ett helt annat beräkningssätt för tredje aggregatet i Oskarshamn, där investeringen som skall förräntas beräknas till endast 6 miljarder kronor. Detta är mindre än investeringen i löpande priser exkl. alla räntekostnader.

Slutresultaten av dessa två beräkningssätt blir helt olika. Detta gäller självfallet inte bara kärnkraftsanläggningar utan alla större investeringar på energiområdet.

För att över huvud taget kunna föra en konstruktiv debatt och få ett trovärdigt beslutsunderlag måste något så när lika beräkningssätt användas av alla.

Med utgångspunkt i ovanstående tre exempel – redovisningen på Industriförbundets konferens, verkliga kostnader för O 3 Oskarshamn och professor Lennart Hjalmarssons beräkningar – önskar jag fråga energiministern:

Vilket beräkningssätt rekommenderar energiministern, och används det i det beslutsunderlag som föreläggs riksdagen?

1982/83:42 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsrådet Birgitta Dahl om utvecklingen inom kärnkraftsområdet:

Det är mycket tyst i fråga om kärnkraften, dess kostnader, avfallsproblematiken och avvecklingsfrågorna i Sverige i dag. Energiministern har startat sitt arbete med en satsning på utbyggnad av stora fjärrvärmesystem eldade med kol och torv och en parallell utveckling av värmepumpar. Men om kärnkraften själv har inte energiministern och regeringen haft mycket att säga. Av de hurtfriska deklARATIONERNA, om kärnkraftens nödvändighet för att rädda jobben, minska oljeberoendet och hindra att Sverige skulle smutsas ner med kol, hörs nu ingenting. Och ändå är det mindre än tre år sedan, inför och efter folkomröstningen, som dessa påståenden var högsta vishet för socialdemokraterna och andra kärnkraftsförespråkare. Det kunde vara frestande att ytterligare påminna om vad som sades då, men det hjälper oss inte i dagsläget. Och det är sådant att det behövs snabba och kraftiga ingripanden på kärnkraftsområdet om folkomröstningens utslag och riksdagens beslut skall kunna genomföras och kärnkraften avvecklas.

Sverige har nu tio reaktorer mer eller mindre i drift, två är snart färdigbyggda och klara för laddning, och olika omfattande arbeten pågår för att ta hand om det snabbt växande lagret av radioaktivt avfall med varierande halter av radioaktiv strålning. Samtidigt har kärnkraftsindustrin, kärnkraftsbolagen och deras förespråkare i skilda läger långt ifrån gett upp tanken på en fortsatt användning och utbyggnad av kärnkraft och kärnenergi i Sverige. ASEA arbetar hårt för att introducera sin kärnvärmeaktor Secure i fjärrvärmesystemen och får stöd för detta på många håll. Jämsides med detta pågår en framgångsrik kampanj för introduktion av elvärme i mycket stor omfattning i dessa system och i ännu större omfattning i enskilda hus och villor. Kraftbolagen driver på upparbetningen av avfallet – nu senast med

motiveringen att det plutonium som erhålls skall komma till användning på nytt i de svenska reaktorerna uppblandat med uran till s.k. MOX-bränsle.

Allt detta pågår, enträget och målmedvetet, i strid mot folkomröstning och riksdagsbeslut, i strid mot vad socialdemokraterna och linje 2 gick ut och lovade att arbeta för inför folkomröstningen och i strid mot alla deklarationer som avgetts därefter. Om regeringen inte tar krafttag i fråga om kärnkraften, kommer det inte att bli möjligt att avveckla den på det sätt och inom den tid som regeringen själv har utlovat.

Utöver detta tillkommer de brant stigande kostnaderna. Det talas nu om att kostnaden för de ännu ej färdigställda reaktorerna Forsmark 3 och Oskarshamn 3 blir så hög att den producerade energin måste säljas till ett pris högt över vad som tidigare angetts för att anläggningarna skall gå ihop. De fyra reaktorer som startats med stöd av villkorslagen har varit utsatta för omfattande haverier och driftstörningar.

Slutsatserna borde ge sig själva. Regeringen måste med kraft ingripa och styra utvecklingen inom kärnkraftsområdet. Det borde nu inte finnas några skilda meningar om att kärnkraftssatsningen under 1970-talet var olycklig, att kärnkraften varken ekonomiskt eller på annat sätt uppfyllt förväntningarna och att varje nystartad reaktor och varje ytterligare drifttimme endast förvärrar problemen.

Jag vill därför fråga energiministern:

1. Vill regeringen göra ett klart uttalande om att kärnvärmereaktorn Secure under inga förhållanden kan komma i fråga vid den utbyggnad av fjärrvärmesystemen som nu förestår?
2. Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att stoppa den snabba pågående utbyggnaden av el i värmesystemen?
3. Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att stoppa upparbetningen av svenskt kärnkraftsavfall?
4. Vad kommer den slutliga kostnaden för reaktorerna F 3 och O 3 att bli, och vilket pris per kilowatt ger detta om kostnaden inte subventioneras?
5. Kommer regeringen att ge laddningstillstånd för dessa reaktorer, och i så fall med vilken motivering och med stöd av vilken lag?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 25 november

1982/83:133 av *Tore Claesson* (vpk) till bostadsministern om översyn av bostadsanvisningslagen:

Bostadsanvisningslagen, som beslutades av riksdagen för ca två år sedan, har av allt att döma inte blivit det instrument för en rättvis fördelning av bostäder som förutsattes.

*Meddelande om
frågor*

Lagen ger tyvärr stora möjligheter att fördröja och försåra tillämpningen av bostadsanvisning sedan kommunerna tagit beslut härom. Detta har som bekant utnyttjats av olika fastighetsägarintressen i en rad kommuner, och lagen har, med dess olika brister i övrigt, därför knappast kommit till praktisk användning.

Jag vill därför fråga bostadsministern:

Planerar regeringen att göra någon översyn av bostadsanvisningslagen i syfte att bl. a. få till stånd en snabbare tillämpning av lagen?

1982/83:134 av *Inger Josefsson* (c) till kommunikationsministern om utredning angående järnvägstrafiken på bandelen Falköping–Ulricehamn–Landeryd:

Genom beslut den 11 april 1982 har regeringen till transportrådet överlämnat ärende angående nedläggningsprövning av järnvägslinjen Falköping–Ulricehamn–Landeryd. Regeringen har här utan att ange motiv avbrutit den pågående övergripande utredningen om bandelen, som skulle ske genom departementets försorg tillsammans med Falköpings, Ulricehamns, Tranemo, Gislaveds och Hylte kommuner i enlighet med löften som givits av två tidigare kommunikationsministrar.

Nämnda beslut har ingett oro hos invånarna i de berörda kommunerna, där järnvägslinjen anses vara något av en livsnerv. För ett bevarande av järnvägen talar de senaste årens syn på och behov av kollektivtrafik och allt högre priser på drivmedel.

Järnvägslinjen torde också kunna användas för godstrafik i större utsträckning än vad som nu sker, om banan får en nödvändig upprustning och om trafiken från landets norra och mellersta delar till söder och omvänt dirigeras via nämnda bandel.

Nuvarande kommunikationsministerns båda föregångare har gjort uttalanden som ger uttryck för den positiva grundsyn på järnvägstrafiken som statsmakterna alltsedan 1979 givit uttryck för, syftande till att bibehålla och upprusta bandelen.

Är kommunikationsministern beredd att vidta åtgärder så att utredningsarbetet angående bandelen Falköping–Ulricehamn–Landeryd fullföljs i enlighet med tidigare gjorda uttalanden?

den 26 november

1982/83:135 av *Barbro Nilsson* i Visby (m) till kommunikationsministern om koncession på trafik mellan Klintehamn på Gotland och Grankullavik på Öland:

En levande hamn har stor regionalpolitisk betydelse för ett samhälle. Klintehamn på Gotland har en bra hamn med skyddat läge. Parkeringsmöjligheterna är goda, och härifrån når man snabbt Gotlands olika delar.

Under 1960- och 1970-talen bedrev Gotlandsbolaget trafik mellan Klintehamn på Gotland och Grankullavik på Öland. Av företagsekonomiska

skäl koncentrerades sedan trafiken till Visby. Den borgerliga regeringen ställde sig positiv till att låta koncessionen gå över till annat rederi. Beslut i den riktningen fattades också. Någon trafik förekom inte 1982.

Det finns nu åter ett rederi som vill trafikera denna linje utan krav på statliga pengar. Den socialdemokratiska regeringen sade dock nej till denna koncession, vilket är djupt beklagligt.

1. Vill statsrådet redogöra för skälen till avslagsbeslutet?
2. Är statsrådet beredd att ompröva beslutet?

10 § Kammaren åtskildes kl. 10.27.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

Nr 35

Fredagen den
26 november 1982

---

*Meddelande om
frågor*